

אחריות ישראלית

עיון בפרשת השבוע על פי ה"רלי יקר"

1. דברים כ"ז, ד'-כ"ז, ס"ט

(ד) וְהָיָה בְעֵבְרְכֶם אֶת הַיָּרֵדִן תְּקִימוּ אֶת הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מַצִּיחַ אֶתְכֶם הַיּוֹם בְּהַר עֵיבָל וְשָׂדֶה אֹתָם בְּשֵׂיִד: ... (ט) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה וְהַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הִסְכַּת וְשִׁמְעוּ יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה נְהִייתֶם לְעַם לַיהוָה אֱלֹהֵיךָ: ... (א) וְהָיָה אִם שָׁמוּעַ תִּשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵיךָ ... (טו) וְהָיָה אִם לֹא תִשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵיךָ ... (סט) אֲלֶּה דְבָרֵי הַבְּרִית אֲשֶׁר עָוָה יְהוָה אֶת מֹשֶׁה לְכַרֵּת אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ מוֹאָב מִלְּבַד הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַת אֶתְּם בְּזוֹרֵב:

2. דברים כ"ט, ט"ו-כ"ב

(ט) אַתֶּם נֹצְעִים הַיּוֹם כְּלָכֶם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם רְאִשֵׁיכֶם שִׁבְטֵיכֶם ... (יא) לְעֵבְרַךְ בְּבְרִית יְהוָה אֱלֹהֵיךָ וּבְאֵלֹתָי אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֵיךָ כָּרַת לְעַמּוֹ הַיּוֹם: (יב) לְמַעַן הָקִים אֶתְּךָ הַיּוֹם לֹו לְעַם וְהוּא יְהִי לְךָ לְאֱלֹהִים ...

3. כלי יקר דברים כ"ח, ט"ז

והיה אם לא תשמע וגו'. כל הקללות הללו נאמרו בלשון יחיד ואותן שבפר' בחקותי נאמרו כולם בלשון רבים ואם לא תשמעו וגו'. כי גם באלו יש הרבה מכות אל הכלל ... והטעם אל זה הוא, לפי שאותן שבתורת כהנים נאמרו קודם הערבות אשר קבלו עליהם ישראל בשבועת הר גריזים והר עיבל ... וקודם הערבות נאמר ואם לא תשמעו בלשון רבים לומר דווקא שאם כולם סג יחדיו נאלחו אז הם ראויין לאותן מכות כוללות אבל הצדיק אשר בתוכם הוא את נפשו ימלט, אבל כאן אחר הערבות כל אחד יסבול עונו ועון חבירו ... ונאמר והיה אם לא תשמע. בלשון יחיד והמכות כלליות לומר לך שאפילו יחיד החוטא מסבב קללה אל הכלל.

4. כלי יקר דברים כ"ט, ט'

אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלהיכם. ... והנכון הוא שרצה עתה לכרות עמהם ברית חדשה, תחת הברית הראשון אשר נתקלקל ע"י העגל אשר נעשה מצד שלא היו עדיין ערבים זה בעד זה ע"כ כל איש הישר בעיניו יעשה ואין אומר השב, ע"כ ראה להביאם במסורת ברית של הערבות ע"י שבועת הר גריזים והר עיבל כי הערבות סבה גדולה להשיב

ליחידים. אם יעלה על הדעת להנתק מהאומה, צריך הוא לנתק את נשמתו ממקור חיותה, וגדולה היא משום כך ההודקקות, שכל יהוד מ'ישראל נזקק להכלל, והוא מוסר תמיד את נפשו מבלי להיות נקרע מהאומה, מפני שהנשמה ותיקונה העצמי כן ממנו.

7. אורות עמי קמ"ז; אורות ישראל ג', ה'

הצמאון להבלע כולו ברוח ישראל צריך הוא להתגבר. לחשוב ישראליות. להרגיש ישראליות. להיות חיים ישראליים, לראות בשמחה ישראל, זאת היא מגמה עמוקה גבוהה ורחבה, מלאה מל חיים של קודש.

8. עין אי"ה שבת ב', ה', ס"א

כל היוצא למלחמת ב"ד כותב לאשתו גט כריתות. האומות, שמטרת הווייתן היא חמרות, והגן מצויירות כעין אגודת שותפים לצרכי קנינים אהובים או נדרשים להן, אצלן תהיה אהבת האומה בכללה רק או מבוססת, כשתהיה תמיד חוזרת אל הפרטים, אל הטבת מצב המשפחה היחידה שלשם הטבתה התאגדה האומה, כשם שחיות מדבריות הבודדות בטבען מתקבצות לפעמים לרגלי צרה משותפת או למחזה ריוח של טרף משותף. ע"כ, אימוץ הזכרת המשפחה ואיגודה לפי מצבן הן, הוא ראוי להיות ממכשירי זריוות הקרב, ע"כ היו הנשים באות במלחמה ומשותפות עם הבעלים. לא כאלה חלק יעקב, שתכלית מציאות האומה, מצד צורתה, מצד נשמתה ואורח חייה, בשביל קדושתה ... זהו הנותן עז ועטרה להויית המשפחה עצמה בצביונה המקודש הישראלי. ע"כ, בבא התור לעבוד לטובת האומה בכללה, או כשרגא בטיהרא תבטל אהבת המשפחה, לכל תחלל את עז אהבת האומה. היציאה למלחמה לא היתה ע"פ חשבון של הצלחת הפרט, שחשב שכשישוב מן המלחמה יהיה מוצלח ומאושר. לא, הוא צייר בעצמו כאילו התיאש מן החיים הפרטיים, והולך הוא בשמחה ע"מ למות מות גבורים וקדושים במלחמת ד' לרומם קרן לעמו, ע"כ כותב גט כריתות לאשתו ליאש את לבבו בכל האפשרי מקשר משפחה ומרעיון הפרטי התלוי בו, בהיותו דורך מהלך של רעיון יותר כללי ויותר עליון, מהלך עבודת הקודש של העם כולו.

רבים מעון פן יהיה נתפס עליו, כי כל ערב הרואה שהלוח מפזר ממונו אזי הוא מוכיחו מיראה פן יצטרך לשלם בעבורו, כך בזמן שישראל ערבים זה בעד זה אזי כל מי שיש בידו להוכיח בראותו יחיד או רבים נוטים מדרך השכל הוא מתזירו למוטב ואם העלם יעלם עיניו ממנו הרי הוא במקומו ועמו במחיצתו וחטא הרבים תלוי בו, אבל מי שאין בידו להוכיח אין הסברא נותנת שיהיה נתפס בעון זולתו דאלי"כ לא שבקת חיי לכל בריה ואדעתא דהכי לא נכנסו בברית הערבות, ... לעברך בברית ה' אלהיך. ... כי מצד הערבות יהיו כל ישראל כאיש אחד שבזמן שיש לו מכה באיזה אבר פרטי אז כל גופו מרגיש וחולה כך בזמן שאחד חוטא כולם מרגישים, כמיש בחטא של עכן חטא ישראל (יהושע ז יא) וכן אמרו במדרש (ויק"ד ד ו) שה פזורה ישראל (ירמיה ג יז) למה נמשלו ישראל לשה מה השה בזמן שלוקה באחד מאבריו כולן מרגישים אף ישראל עכן לבדו חטא וכתוב חטא ישראל.

5. דברים כ"ט, כ"ז ורע"ז

הַנְּסַחֲרוֹת לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהַנְּגַלֹּת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ עַד עוֹלָם לְעֵשׂוֹת אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת: הנסחרות לה' אלהינו. ואם תאמרו מה זידינו לעשות אתה מעניט את הרצים על הרהורי היחיד שנאמר פן יש צכס איש וגו' ואח"כ וכלו את מכות הארץ ההיא והלא אין אדם יודע צמטמונוי של חזירו. אין אני מעניט אתכם על הנסחרות שהן לה' אלהינו והוא יפרע מאותו יחיד אצל הנגלות לנו ולבנינו לזכר הרע מקרבנו ואם לא נעשה דין צהם יענשו את הרצים. נקוד על לנו ולבנינו לזכר שאלף על הנגלות לא ענש את הרצים עד שזכרו את היקדן משקבלו עליהם את השבועה צהר גרזים וצהר עיבל ונעשו ערצים זה לזה:

6. אורות עמי קמ"ד; אורות ישראל ב', ג'

היחש של כנסת ישראל ליחידה הוא משונה מכל היהושים של כל קיבוץ לאומי ליחידיו. כל הקיבוצים הלאומיים נותנים הם ליחידה רק את הצד ההיצוני של המהות, אבל עצם המהות זה שואב כל אדם מנשמת הכל, מנשמת אלהים שלא באמצעות הקיבוץ, מפני שאין להקיבוץ הטיבה אלהית, שמגמה אלהית עצמית שרויה בתוכו. לא כן בישראל, הנשמה של היחידים נשאבת ממקור חי העולמים באוצר הכלל, והכלל נותן נשמה